

Forslag til innretning på havbruksfondet - høringsuttalelse

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
023/16	Formannskapet	11.02.2016
021/16	Formannskapet	16.02.2016
009/16	Kommunestyret	11.02.2016

INNSTILLING

Sortland kommune er positiv til at det etableres et havbruksfond finansiert av vederlag ved tildeling av ny kapasitet innenfor havbruk. Det forutsettes imidlertid at havbruksfondet ikke skal erstatte framtidig arealavgift. Veksten i havbruksnæringen må også være miljømessig bærekraftig.

Sortland kommune har i tillegg følgende innspill til innretningen av havbruksfondet:

1. Det etableres et havbruksfond for hvert produksjonsområde
2. Inntektene fra salg av produksjonsrettigheter fordeles i sin helhet på kommunene i det aktuelle produksjonsområdet.
3. Lokalitets-MTB brukes som fordelingsnøkkel ved utbetaling fra fondet til kommunene innenfor produksjonsområdet.
4. Inntektene fra havbruksfondet fordeles til kommunene umiddelbart etter at salgsvederlaget for produksjonsveksten er mottatt.
5. Staten skal ikke ha andel av havbruksfondet. Dette er statens virkemiddel for å skape vekst i havbruksnæringen og det vil være urimelig at staten skal ha en andel av fondet, når aktiviteten utelukkende utøves i distriktene.
6. Fylkeskommunene skal heller ikke ha utbytte av havbruksfondet. Fylkeskommunen er myndighetsutøver og det kan da reises spørsmål om dette vil være god forvaltningspraksis.
7. Innføring av arealavgift er nødvendig for å gi kommunene forutsigbare inntekter fra havbruksnæringen, uavhengig av vekst i næringen. Arealavgiften vil sikre inntekter til kommunene etter at veksten reduseres eller helt stopper opp.

11.02.2016 Formannskapet

Forslag fra et samlet formannskap:

"Saken utsettes og behandles i et nytt formannskapsmøte tirsdag 16. februar kl. 15.00."

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

FS- 023/16 Vedtak:

Saken utsettes og behandles i et nytt formannskapsmøte tirsdag 16. februar kl. 15.00

11.02.2016 Kommunestyret

Ordføreren foreslo å trekke saken da den skal behandles i møte i formannskapet 16.02.16.

Saken ble enstemmig vedtatt trukket

KS- 009/16 Vedtak:

Saken trekkes.

16.02.2016 Formannskapet

Forslag fra SV, v/Oddmund Enoksen:

Nytt pkt. 8:

Tildeling av midler fra Havbruksfondet må ikke medføre avkortning av rammetilskudd/andre inntektsoverføringer fra staten til kommunene.

Forslag fra Høyre, v/Silvia Ovik:

Nytt pkt. 9

Høringsnotat viser til at den siste tildelingsrunden, med frist 31.12.2016 for innløsning av vederlaget for vekst, ikke vil inngå i den nye ordningen. Sortland kommune mener at den nye kapasitetsøkningen som tildeles etter innføring av denne nye ordningen, må inkluderes i det nye havbruksfondet, og komme til utbetaling til kommunene senest innen utgangen av første kvartal 2017.

Forslag til korrigerende avsetning i første avsnitt i innstillingen fra et samlet formannskap:

"Sortland kommune mener at havbruksfondet ikke skal erstatte framtidig arealavgift."

Rådmannens innstilling samt de framsatte forslagene ble enstemmig vedtatt.

FS- 021/16 Vedtak:

Sortland kommune er positiv til at det etableres et havbruksfond finansiert av vederlag ved tildeling av ny kapasitet innenfor havbruk. Sortland kommune mener at havbruksfondet ikke skal erstatte framtidig arealavgift. Veksten i havbruksnæringen må også være miljømessig bærekraftig.

Sortland kommune har i tillegg følgende innspill til innretningen av havbruksfondet:

1. Det etableres et havbruksfond for hvert produksjonsområde
2. Inntektene fra salg av produksjonsrettigheter fordeles i sin helhet på kommunene i det aktuelle produksjonsområdet.
3. Lokalitets-MTB brukes som fordelingsnøkkel ved utbetaling fra fondet til kommunene innenfor produksjonsområdet.
4. Inntektene fra havbruksfondet fordeles til kommunene umiddelbart etter at salgsvederlaget for produksjonsveksten er mottatt.
5. Staten skal ikke ha andel av havbruksfondet. Dette er statens virkemiddel for å skape vekst i havbruksnæringen og det vil være urimelig at staten skal ha en andel av fondet, når aktiviteten utelukkende utøves i distriktene.
6. Fylkeskommunene skal heller ikke ha utbytte av havbruksfondet. Fylkeskommunen er myndighetsutøver og det kan da reises spørsmål om dette vil være god forvaltningspraksis.
7. Innføring av arealavgift er nødvendig for å gi kommunene forutsigbare inntekter fra havbruksnæringen, uavhengig av vekst i næringen. Arealavgiften vil sikre inntekter til kommunene etter at veksten reduseres eller helt stopper opp.
8. Tildeling av midler fra Havbruksfondet må ikke medføre avkortning av rammetilskudd/andre inntektsoverføringer fra staten til kommunene.
9. Høringsnotat viser til at den siste tildelingsrunden, med frist 31.12.16 for innløsning av vederlaget for vekst, ikke vil inngå i den nye ordningen. Sortland kommune mener at den nye kapasitetsøkningen som tildeles etter innføring av denne nye ordningen, må inkluderes i det nye havbruksfondet, og komme til utbetaling til kommunene senest innen utgangen av første kvartal 2017.

Kort beskrivelse av saken

Regjeringen har lagt frem Stortingsmelding nr. 16 «Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett» (Havbruksmeldingen). Næringskomitéen har i sin innstilling til meldingen gått inn for at 80% av vederlaget for tildeling av ny kapasitet skal tilfalle kommunal sektor, mens statens andel skal være 20%. Regjeringen bes om å opprette et havbruksfond, som skal sikre en rimelig fordeling av kommunal sektors andel av vederlaget på

alle fylkeskommuner og kommuner med oppdrettsvirksomhet.

Nærings- og fiskeridepartementet har bedt om en uttalelse fra bl.a. kommunene på hvordan dette fondet bør innrettes. I notatet som følger saken, drøftes følgende:

- Fordelingsnøkler
- Størrelse og frekvens på utbetalinger
- Administrering av fondet

Notatet fra departementet følger som vedlegg i saken.

Link til Meld.St. 16:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/6d27616f18af458aa930f4db9492fbe5/no/pdfs/stm201420150016000dddpdfs.pdf>

Fakta i saken

Regjeringen vil legge til rette for en sterk vekst i oppdrettsnæringen, men dette avhenger av tilgang på tilstrekkelig egnet areal. For å stimulere kommunene til å stille egnede arealene til rådighet, skal det gjennom et eget havbruksfond gis økonomisk vederlag til kommunene.

Stortingets intensjon med havbruksfondet:

- Sikre en rimelig fordeling på alle kommuner med oppdrettsvirksomhet
- Stimulere til tilrettelegging av arealer

I tillegg skal fondet:

- Sikre mest mulig forutsigbare inntekter til kommunene
- Være enkelt å administrere

Størrelsen på fondet vil avhenge av en hel rekke faktorer, både økonomiske og miljømessige, slik som pris (fast pris eller auksjon) mengde, markedssituasjon, lakselussituasjonen osv. Inntektene til fondet kommer fra vederlag for nye oppdrettskonsesjoner.

Avgrensninger og premisser for drøftingen

Det forutsettes at kun kommuner og fylkeskommuner med oppdrett av laks, ørret eller regnbueørret i sine sjøarealer som bør ha krav på andel i havbruksfondet.

- Kapasitetsøkninger på 5% på eksisterende tillatelser fordeles med en andel på 50/50 mellom stat og kommunal sektor og inngår ikke i fondet

I notatet drøftes modeller for utbetalingsordninger og tabellen under viser hvilke ordninger, og fordeler/ulempes med disse, departementet kan se for seg:

Ordning	Fordeler	Ulemper	Merknad
Alternativ 1: umiddelbar utbetaling	Ingen utfordringer med forvaltning sentralt. Kommuner og fylkeskommuner kan få renter på sin andel av inntektene eller bruke midlene til drift.	Ujevn inntektsstrøm.	Det forvaltningsmessig enkleste alternativet som sikrer at midlene kommer i bruk eller overlater ev. forvaltning til den enkelte kommune. Midlene kan disponeres fritt av kommunene-også til drift.
Alternativ 2: fast utbetaling	Sikrer jevne utbetalinger. Gir maksimal forutsigbarhet.	Vanskelig å fastsette riktig størrelse på utbetalingene. mye midler bindes opp i fondet. Forvaltningsutfordringer.	Alternativet kan bidra til forutsigbarhet for den enkelte kommune, gitt at anslagene på fremtidige inntekter er riktige. For å sikre seg mot at fondet går i minus, bør man "gjette lavt" på størrelsen. Dette gjør at midler vil bli stående ubenyttet, og skaper et behov for forvaltning. Det reiser spørsmål om hvordan midlene skal forvaltes - bl.a. av hvem og med hvilken
			risikoprofil. Det kan bli nødvendig å justere størrelsen om det skulle vise seg at man har gjettet feil.
Alternativ 3: prosentvis utbetaling	Mindre variable utbetalinger enn alternativ 1. Sikrer at fondet ikke tomnes.	Mindre jevne utbetalinger enn alternativ 2. Forvaltningsutfordringer. Midler står ubenyttet.	Gir relativt jevne utbetalinger og dermed forutsigbarhet. Samtidig blir det utfordringer med sentral forvaltning av midlene, samt at en andel av midlene til enhver tid står ubenyttet.

Det stilles også følgende spørsmål i notatet:

- Skal det være et nasjonalt eller regionalt fond?
- Ett fond for hvert produksjonsområde? (meldingen legger opp til deling av kysten i 11-13 produksjonsområder, der Sortland inngår i et produksjonsområde bestående av Lofoten, Vesterålen, Ofoten og Salten).
- Fylkesvise fond?
- Fordelingsnøkkel mellom fylkeskommune og kommune? 10%-70%?
- Fordelingsnøkkel mellom kommunene?

Fordelingsnøkkel mellom fylkeskommune og kommune

Det skal også klargjøres en fordelingsnøkkel mellom fylkeskommune og kommunene og forslaget fra Stortinget er

- 70 % til kommunene, 10% til fylkeskommunene

De resterende 20% skal Staten ha selv.

Fordelingsnøkkel mellom kommunene

Videre stilles det spørsmål om inntektsfordelingsnøgkelen mellom kommunene. Det er ønskelig å finne en enkel nøkkel, som gir en rimelig fordeling på alle kommunene som har

oppdrettsvirksomhet. Nøkkelen må samtidig stimulere kommunene til å tilrettelegge for nye og egnede arealer. Departementet kan se for seg flere muligheter, men som i varierende grad er egnet:

- Lik fordeling på alle kommuner; vil gi urimelige utslag og heller ikke gi incentiver til tilrettelegging for nye/mer egnede lokaliteter
- Lokalitets-MTB (biomasse); en ordning som vil sikre at de kommunene med mest oppdrett også får størst andel av inntektene
- Fysisk arealbeslag; vil ha store likheter med lokalitets-MTB
- Slaktevolum; fordelingsnøkkelen vil bli knyttet mot verdiskapning, ikke arealbeslag
- Det åpnes også for andre forslag.

Vurdering

Lokalt havbruksfond i hvert produksjonsområde - Fordelingsnøkkel mellom kommunene.

Utbetalingsordninger

Sortland kommune har i dag en egen arealplan for kystsonen. Der legges det opp til en del fellesområder som inkluderer også akvakultur. I ny kommuneplanens arealdel, som er under arbeid, vil også kystsonen inkluderes og det foreligger forslag om opprettelse av enbruksområder for akvakultur. Det er totalt gitt 8 tillatelser til oppdrett av laks/ørret i kommunen. I forslag til ny arealdel avsettes enbruksområder, men de fleste av disse områdene er allerede i dag knyttet til tillatelser. Det vil si at en veldig stor kapasitetsøkning innenfor Sortland kommunes grenser ikke er aktuell i dag, med mindre økningen kan skje innenfor områder der det allerede er gitte tillatelser.

Etablering av oppdrettslokaliteter kan være svært konfliktskapende og hver lokalitet beslaglegger store arealer, som allmennheten tidligere har hatt tilgang til, i tillegg følger det både støy og visuell forurensning med lokaliseringen. Dette gjør at det tradisjonelt er stor motstand mot å ha et anlegg nær bolig- og fritidsbebyggelse. Kommunen ønsker likevel å tilrettelegge for akvakultur der det er mulig, ut fra et bærekraftig perspektiv.

I Vesterålen er deler av fjordsystemene delt med andre kommuner. Eks. Eidsfjorden, der både Sortland, Hadsel og Bø har arealer. Sortlandssundet ligger i både Sortland, Hadsel og Andøy. Mot nordvest er også Øksnes grense til Sortland og mot nordøst grenser Sortland mot Kvæfjord, der Godfjorden er del av fjordsystemet. I disse områdene er det også etablert akvakultur, noe som gjør at miljømessige konsekvenser av etableringene forplanter seg inn i nabokommunene. Dette gjelder alt fra støy, visuell forurensning og direkte miljømessige konsekvenser i form av at havstrømmer fører avfall fra anlegg over kommunegrensene, tradisjonelle villfiskeområder endres og lokale laksevassdrag får problemer i forhold til at villaksstammer trues.

Rådmannen mener derfor at det bør ses på en regional utbetalingsordning fra havbruksfondet. Dette vil imidlertid kreve en felles kystsoneplan for Vesterålen, noe vi ikke har i dag. Slik vil man i fellesskap kunne tilrettelegge for oppdrettsnæringen, utnytte potensialet optimalt og bærekraftig på tvers av kommunegrensene og kanskje sikre totalt større utbetalinger fra havbruksfondet. Rundt om i andre regioner både i Nordland og Troms arbeides det nå med felles kystsoneplaner. Slik situasjonen er i dag vil et fond for hvert enkelt produksjonsområde være å foretrekke, og utbetalinger beregnet etter lokalitets-MTB.

Fordeling kommune/fylkeskommune

Fylkeskommunen er myndighet i forhold til tildeling av lokaliteter og størrelse på disse. Det kan derfor stilles spørsmål ved om fylkeskommunen skal ha «provisjon» for veksten også. Sortland kommune ber derfor departementet om å vurdere om dette er tilfredsstillende forvaltningspraksis sett i forhold til myndighetsutøvelsen. Det er kommunenes arealer og kommunene som tilrettelegger arealene, slik de også tilrettelegger for andre næringer. Fylkeskommunen tar gebyr fra søker for behandling av sakene.

Fordeling til staten

Det foreslås at staten skal ha 20% av vederlaget for økt kapasitet i havbruksnæringen, uten at dette begrunnes noe nærmere. Den veksten som det skal tilrettelegges for er nasjonal politikk og fondet er et virkemiddel for å få gjennomført politikken. Det er tilrettelegging av egnede sjøarealer i havbrukskommunene som er hovedhensikten med etablering av fondet og da bør alle inntektene tilfalle kommunene også.

Arealavgift

I Havbruksmeldingen drøftes også en arealavgift. I Vesterålen er det i dag gitt totalt ca. 40 tillatelser til oppdrett, inkl. undervisnings- og visningstillatelser. Dersom det ikke skjer store endringer i teknologi og utstyr, er ikke utvidelsespotensialet utømmelig. Havbruksfondet bør derfor ikke erstatte en oppretting av en arealavgift, som vil kunne gi kommunene en ikke-vekstavhengig årlig inntekt, som kompenserer for bruk av arealer.

Personalmessige vurderinger

Saken vil ikke få personalmessige konsekvenser for Sortland kommune, med mindre det blir enighet om utarbeiding av en felles kystsoneplan. Da vil det bli behov for kapasitet til deltakelse i dette planarbeidet. Dette forutsettes utredet gjennom en egen sak.

Økonomiske vurderinger

Det antas at saken ikke vil få negative økonomiske konsekvenser for Sortland kommune.

Rådmannens vurderinger og konklusjon

Rådmannen slutter seg til fagadministrasjonens vurderinger og ber Sortland formannskap vedta innstillingen som høringsuttalelse fra Sortland kommune til innretning på havbruksfondet.

Vedlegg:

Høring av forslag til innretning av havbruksfondet

